

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl soudkyní Mgr. Věrou Pazderovou, LL.M., M.A., ve věci

žalobce: S. O., nar. X
státní příslušnost Rusko
t. č. pobytem X
proti

žalovanému: Ministerstvo vnitra
sídlem Nad Štolou 3, Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 10. 2024, č. j. OAM-298/ZA-ZA11-D08-R2-2024,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného dne 4. 10. 2024, č. j. OAM-298/ZA-ZA11-D08-R2-2024, se ruší a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalobci se nepřiznává náhrada nákladů řízení.
- III. Žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobce požádal dne 26. 2. 2024 o udělení mezinárodní ochrany. Žalovaný rozhodnutím ze dne ze dne 22. 4. 2024 řízení zastavil a rozhodl, že státem příslušným k posouzení žalobcovy žádosti je Litva.

Shodu s prvopisem potvrzuje: Mgr. E. M.

2. Zdejší soud rozsudkem ze dne 26. 7. 2024, č. j. 48 A Az 8/2024-33, rozhodnutí žalovaného zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení.
3. Následně žalovaný v záhlaví označeným rozhodnutím opět řízení o žalobcově žádosti zastavil podle § 25 písm. i) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, neboť ji shledal nepřipustnou podle § 10a odst. 1 písm. b) téhož zákona (k posouzení žádosti je příslušný jiný stát Evropské unie). Současně rozhodl, že státem příslušným pro posouzení žalobcovy žádosti podle nařízení č. 604/2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (dále jen „nařízení Dublin III“), je Litva.

II. Obsah žaloby

4. Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“).
5. V prvním okruhu námitek poukázal na znění čl. 13 nařízení Dublin III a na skutkové okolnosti, které žalovanému sdělil dne 5. 3. 2024 (tehdy uvedl, že přešel hranici na území Litvy v červenci 2022 a podal tam žádost o azyl, následně ale vycestoval do ČR, kam vstoupil dne 1. 8. 2022 a o mezinárodní ochranu v ČR požádal dne 26. 2. 2024). V době podání žádosti v ČR již uplynulo více než 12 měsíců (od července 2022 do 26. 2. 2024) od překročení litevské hranice, Litva proto přestala být příslušná k posouzení žalobcovy žádosti. Zároveň v době žádosti žil žalobce v ČR více jak 5 měsíců (od 1. 8. 2022 do 26. 2. 2024), což podle čl. 13 odst. 2 nařízení Dublin III zakládá příslušnost ČR.
6. Na aplikovatelnost tohoto ustanovení žalobce poukázal již v replice v průběhu řízení ve věci sp. zn. 48 A Az 8/2024. Přestože soud k této námitce nepřihlédl z důvodu opožděnosti, zároveň dal ale žalovanému ke zvážení, zda bude v dalším řízení věnovat pozornost i této otázce. Žalovaný však nepozval žalobce k dalšímu pohovoru, v rámci nějž by bylo možné lépe objasnit okolnosti jeho vstupu do Litvy, a v rozhodnutí pouze uvedl, že „*nezjistil, že by [žalobce] překročil nedovoleným způsobem hranice některého členského státu*“, přestože k tomu výpověď žalobce poskytovala indicie. Žalovaný proto nesplnil povinnost řádného zjištění skutkového stavu.
7. Dále žalobce žalovanému vytýká, že dostatečně nerefletoval závazný právní názor soudu vyjádřený v rozsudku č. j. 48 A Az 8/2024-33. Napadené rozhodnutí je proto opět nepřezkoumatelné. Je z něj rovněž zřejmé, že žalovaný nevěnoval zrušujícímu rozsudku patřičnou pozornost, neboť na str. 2 tvrdí, že podle soudu v předchozím rozhodnutí dostatečně neposoudil, zda systematické nedostatky nezakládají aplikovatelnost čl. 17 nařízení Dublin III, a v návaznosti na to uvádí, že bude postupovat s důrazem na aplikovatelnost čl. 17 nařízení Dublin III. Zrušujícím důvodem však bylo nedostatečné posouzení systematických nedostatků ve smyslu čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin III, zatímco námitku týkající se čl. 17 téhož nařízení soud shledal nedůvodnou.
8. Z rozsudku č. j. 48 A Az 8/2024-33 přitom plynou následující pochybení žalovaného v předchozím řízení: (1) Žalovaný se dostatečně nevypořádal s možnou existencí systematických nedostatků litevského azylového systému. (2) Žalovaný pracoval s Informací OAMP: Litva – azylový systém „*zjevně velmi selektivně*“ a vybral pouze pozitivní informace, zatímco přehlížel informace o dlouhodobě nevyhovujících podmínkách v litevských zařízeních pro žadatele o mezinárodní ochranu. Ze zmíněné zprávy přitom plyne, že

podmínky v jednotlivých zařízeních se různí, přičemž některá z nich trpí závažnými nedostatky týkajícími se přístupu k právní pomoci, hygieně a soukromí. Informace obsažené v této zprávě přitom korespondují s tím, jak podmínky v zařízení Kybartai popsal žalobce. (3) Ve zmíněné zprávě není obsažena informace o tom, jak je zacházeno s tzv. dublinskými navrátilci, a proto není zřejmé, zda může dojít k zajištění žalobce. (4) Žalovaný se nevyjádřil k obavám žalobce z porušení zásady *non-refoulement* ve vztahu k žadatelům pocházejícím z Ruska.

9. V nyní napadeném rozhodnutí žalovaný nejprve pouze opakuje argumenty z předchozího rozhodnutí, a to v nezměněné podobě, přestože soud nepřisvědčil tvrzení žalovaného, podle kterého o bezproblémovosti litevského azylového systému svědčí skutečnost, že v Litvě ročně požádají o udělení mezinárodní ochrany stovky uprchlíků. Žalovaný dále obecně popisuje fungování litevského azylového systému, aniž by se věnoval jeho praktickému fungování.
10. Nově pak žalovaný doplnil čtyři odstavce na str. 6 napadeného rozhodnutí, v nichž se žalovaný vyjádřil k tvrzením žalobce o špatných životních podmínkách v ubytovacích zařízeních. Žalobce nesouhlasí s tvrzením, podle kterého hovořil o pouhém nižším standardu. Poukazoval na velmi neuspokojivé materiální a hygienické podmínky, plíseň na zdech budov, nedostatek jídla a odepření přístupu k právní pomoci (během téměř dvou měsíců, které v zařízení strávil mu nebyla umožněna konzultace s právníkem, ač o to opakovaně žádal). Informace o nedodržování hygienických standardů, nedostatku soukromí a nedostatečném přístupu k informacím a právní pomoci přitom vyplývají i z Informace OAMP: Litva – azylový systém. Žalobce také již v předchozí žalobě poukazoval na zprávu z šetření litevského ombudsmana o nevyhovujících podmínkách ve středisku Kybartai.
11. Žalovaný v napadeném rozhodnutí zmínil, že podle litevského Červeného kříže se v roce 2023 podmínky ve střediscích zlepšily na dostatečnou úroveň poté, kdy se snížil počet ubytovaných žadatelů. To však podle žalobce nelze považovat za dostatečnou záruku, neboť zlepšení podmínek stále neznačí dosažení standardu vylučujícího nelidské a ponižující zacházení. Ač lze odkaz na informaci litevského Červeného kříže považovat za jediný pokus v rámci napadeného rozhodnutí o bližší prozkoumání podmínek v litevských azylových zařízeních, stále se jedná o obecné konstatování, které nepopisuje, v čem konkrétně se podmínky zlepšily a zda se to týká všech azylových zařízení, příp. zda má zlepšení za následek i vyloučení praxe nucených návratů či zajišťování žadatelů o mezinárodní ochranu.
12. K výtce soudu, že podklady rozhodnutí neobsahují informace o tom, jak je zacházeno s tzv. dublinskými navrátilci, a proto není zřejmé, zda může dojít k zajištění žalobce v problematickém zařízení Pabrabe, které je již řadu let předmětem rozsáhlé kritiky kvůli špatným podmínkám, přelidnění a opakovaným obviněním z nepřiměřeného použití síly, žalovaný v napadeném rozhodnutí reagoval prostým sdělením, že žalobce by zřejmě naplňoval podmínky pro uložení alternativ k zajištění. Není přitom zřejmé, na čem žalovaný takové přesvědčení zakládá. Žalovaný např. nezohlednil, že žalobce v současnosti nedisponuje cestovním dokladem. Nadto, existence alternativ k zajištění v právním řádu nemusí být v praxi využívána (tak tomu je i v ČR, neboť legislativně zakotvené alternativy, nejsou v praxi využívány).
13. K žalobcovu tvrzení o nedostatku jídla žalovaný zmínil pouze frekvenci podávání (třikrát denně), ale nevyjádřil se k jejich objemu. Dále žalovaný zmínil, že ubytovaní mají možnost připravit si vlastní jídlo, žalobce však během pobytu ve středisku Kybartai nedostával žádné

Shodu s prvopisem potvrzuje: Mgr. E. M.

kapesné (ačkoliv Informace OAMP: Litva – azylový systém deklaruje, že žadatelé mají na kapesné nárok) a neměl vlastní peníze, proto si další jídlo připravovat nemohl a trpěl hladem.

14. Z rozsudku Nejvyššího správního soudu (dále též „NSS“) ze dne 9. 5. 2018, č. j. 9 Azs 17/2018-28, žalovaný citoval pouze obecné úvahy, opomněl však dodat, že rozsudek dále uvádí, že dodržování základních lidských práv členskými státy je vyvratitelná domněnka. Obdobně žalovaným citovaný rozsudek ze dne 7. 8. 2018, č. j. 6 As 117/2018-26, kromě odkazu na zásadu vzájemné důvěry připomíná možnost jejího prolomení v případech „*závažného porušení ze strany členského státu*“. Ze vzájemné důvěry je proto možné vycházet pouze v případě států, u nichž neexistují indicie značící možné nedostatky azylového systému. Pokud však v průběhu řízení vyjdou najevo informace naznačující nedodržování základních práv v dané zemi, je žalovaný povinen náležitě odůvodnit závěr, že žadateli takové zacházení nehrozí. Citovaný rozsudek se nadto týkal transferu do Rakouska, kde skutečně nelze uvažovat o systematických nedostatcích tamního azylového systému. V případě Litvy naopak existují mnohé indicie o nedodržování základních lidských práv, což vyplývá z výpovědi žalobce, obsahu spisu (Informace OAMP: Litva – azylový systém) i dalších zpráv popsanych níže.
15. Žalobce již v předchozí žalobě poukazoval také na rozsudek Evropského soudu pro lidská práva *Tarakhel proti Švýcarsku*, který rovněž vychází z vyvratitelnosti domněnky dodržování základních práv členskými státy. Žalovaný měl proto řádně odůvodnit, proč tato zásada neměla být v případě žalobce prolomena, a měl se vypořádat s žalobcovými tvrzeními o porušování základních práv v Litvě, přičemž měl své úvahy podepřít dostupnými informacemi o litevském azylovém systému, což však neučinil.
16. Na obavy žalobce z nuceného předání do Ruska žalovaný reagoval tak, že požádal litevské orgány o individuální záruky, přičemž Litva odpověděla, že žalobce bude mít možnost požádat o mezinárodní ochranu a že jeho žádost bude posouzena v souladu s právními předpisy. V rozsudku *Tarakhel* ESLP uvedl, že „*při absenci podrobných a spolehlivých informací vztahujících se ke konkrétnímu zařízení, podmínkám přijímacího procesu a zachování celistvosti rodiny se Soud domnívá, že švýcarská vláda neobdržela dostatečné záruky, že v případě jejich navrácení do Itálie bude se stěžovateli nakládáno způsobem odpovídajícím věku jejich dětí*“. Individuální záruky by tedy měly být dostatečně podrobné, spolehlivé a konkrétní. Obecné konstatování v odpovědi litevských orgánů za takovou záruku považovat nelze. Existuje zde např. riziko, že žalobcova žádost bude vyhodnocena jako opakovaná a neobsahující nové informace, a tedy nepřijatelná. Napadené rozhodnutí neobsahuje žádné informace, jak je v Litvě zacházeno s tzv. dublinskými navrátilci, přestože to již žalovanému vytkl zrušující rozsudek.
17. Žalobce nepovažuje sdělení litevských orgánů za dostatečnou garanci také proto, že Litva v současnosti praktikuje tzv. *pushbacks* neboli vytlačování na hranicích za užití násilných praktik, v jejichž důsledku již několik migrantů zemřelo (k tomu žalobce odkázal na zprávu organizace Fundacja Ocalenie No Safe Passage. *Migrants' death at the European Union-Belarusian border*, https://gribupalidzetbegliem.lv/wp-content/uploads/2024/07/ENG_No-Safe-Passage.-Migrants-deaths-at-the-European-Union-Belarusian-border-2.pdf).
18. Informace o reálném fungování litevského azylového systému přdestřel žalobce již v předchozí žalobě. Napadené rozhodnutí je v tomto směru nejen nedostatečně odůvodněno, ale žalovaný ani nezjistil stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. V této

Shodu s prvopisem potvrzuje: Mgr. E. M.

souvislosti žalobce odkázal na rozsudek NSS ze dne 3. 6. 2022, č. j. 1 Azs 77/2022-18, podle kterého sice ve správním spise bývá standardně založena pouze zpráva Informace OAMP (k dané zemi) vycházející z více zdrojů, která je obecně dostatečným podkladem, „[j]iná situace však nastane v případě, pokud žadatel namítá konkrétní skutečnosti, nasvědčující existenci systémových nedostatků v Polsku“.

19. Evropský úřad pro otázky azylu v roce 2023 vydal zprávu o stavu azylových systémů v jednotlivých členských státech (<https://euaa.europa.eu/asylum-report-2023/4724-reception-conditions>). Konkrétně k Litvě zpráva uvádí, že „*obavy ohledně přijímacích zařízení v Litvě přetrvávaly. Veřejný ochránce práv zveřejnil zprávu o středisku Kybartai, která vychází z návštěv provedených v prosinci 2021 a lednu 2022. Zpráva zdůraznila, že omezení uplatňovaná vůči žadatelům se rovnají detenčnímu zajištění, přístup k informacím a právní pomoci je nedostatečný a v zařízení obecně chybí soukromí a hygiena. SBGS (State Border Guard Service) se vyjádřila, že potřebuje více času na zlepšení životních podmínek v zařízení. Zjištění veřejného ochránce práv měla za důsledek návštěvy poslanců litevského parlamentu v několika přijímacích střediscích, aby zkontrolovali podmínky a zajistili, aby byly obavy vyřešeny. Zjištění využil také Nejvyšší správní soud, aby odůvodnil, že umístění žadatele ve středisku Kybartai nelze považovat za alternativu k detenčnímu zajištění, neboť omezení, která tam panovala, se de facto rovnala detenčnímu zajištění. Litevský Červený kříž ve své monitorovací zprávě za rok 2022 zaznamenal nesoulad podmínek přijetí se standardy EUAA v několika zařízeních.*“
20. Citovaná zpráva tedy přirovnává podmínky v přijímacích zařízeních k těm, které panují v detencích. Podle zprávy Amnesty International *Lithuania: Forced out or locked up – Refugees and migrants abused and abandoned* ze dne 27. 6. 2022 (<https://www.amnesty.org/en/documents/eur53/5735/2022/en>) přitom dochází v litevských detenčních centrech k hrubému porušování lidských práv: „*Amnesty International vedla rozhovory s desítkami nezákonně zadržovaných osob ze zemí jako je Kamerun, Demokratická republika Kongo, Irák, Nigérie, Sýrie a Srí Lanka. Mnoho lidí uvedlo, že byli vystaveni bití, urážkám a rasově motivovanému zastrašování a obtěžování ze strany dozorců v těchto přísně střežených detenčních centrech, kde není dostatečný přístup k hygienickým zařízením a zdravotní péči.*“
21. Podmínky v litevských přijímacích střediscích jsou v současnosti řešeny i na úrovni Evropského soudu pro lidská práva, a to na základě stížnosti iráckého občana. V návaznosti na tuto stížnost provedl litevský Veřejný ochránce práv šetření v jednom ze středisek, kde zmíněný stěžovatel pobýval, přičemž dospěl k závěru, že „*podmínky v Registračním centru pro cizince Kybartai se po určitou dobu rovnaly nelidskému a ponižujícímu zacházení*“ a že „*cizinci měli v jedné z budov centra pouze asi dva metry čtvereční soukromého prostoru. Ve středisku také chyběl nábytek a vybavení a počet hygienických zařízení byl vzhledem k počtu zadržených cizinců nedostatečný*“ (<https://www.lrski.lt/en/naujienos/for-the-first-time-in-history-the-seimas-ombudspersons-office-presented-a-position-to-the-european-court-of-human-rights-regarding-the-detention-of-migrants-in-lithuania/>).
22. Žalobce byl rovněž ubytován v Registračním centru pro cizince Kybartai, což je bývalá věznice, která nyní slouží jako ubytovací zařízení pro žadatele o mezinárodní ochranu. Žalobce tam žil v neuspokojivých materiálních a hygienických podmínkách, na zdech byla plíseň, nedostával dostatek jídla, neměl zajištěn přístup k právní pomoci (nebyla mu umožněna konzultace s právníkem, ač o to opakovaně žádal). Podrobnější popis podmínek je obsažen ve Zprávě o implementaci národní prevence mučení za rok 2022 vydané litevským Veřejným ochráncem práv.

Shodu s prvopisem potvrzuje: Mgr. E. M.

23. Ke středisku Kybartai zpráva uvádí, že „*povaha a stupeň skutečných omezení uložených cizincům ubytovaným v FRC Kybartai (materiální podmínky přijetí, povaha dohledu/kontroly, přísná omezení svobody pohybu, délka pobytu ubytování apod.) se podobaly těm, které byly uplatňovány v detenčním zajištění. [...] Materiální podmínky ubytování cizinců v sektoru A FRC Kybartai (obytná plocha na osobu výrazně menší než minimální; nedostatek soukromého prostoru; nedostatek nábytku, zařízení a dalšího inventáře; mimořádně přísné omezení pohybu; nedostatek možností osobní a environmentální hygieny; nedostatečný počet sanitárních zařízení; nedostatečná čistota a hygiena společných prostor, nedostatečné větrání atd.) nebyly řádně zajištěny. [...] Materiální podmínky ubytování cizinců v sektorech B a C FRC Kybartai (obytné místnosti buňkového typu; nedostatek nábytku, vybavení a dalšího inventáře; extrémně přísná omezení pohybu) nebyly dostatečně zajištěny. [...] Cizincům umístěným v FRC Kybartai byly poskytovány formální, lakonické a neúplné informace o jejich právech, rozhodnutí týkající se posuzování žádostí o azyl a rozhodnutí o vyhoštění byly poskytovány bez metadat a informace o důvodech rozhodnutí nebyly poskytnuty v jazycích, kterým rozumí; chyběly informace o vnitřních postupech FRC Kybartai, včetně práva k podání žádostí a stížností, a pro cizince byly velmi omezené možnosti kontaktovat své příbuzné a vnější svět, což dostatečně nezajišťovalo jejich právo na získání informací o svých právech a povinnostech, o svém postavení v Litevské republice a o právních postupech s nimi spojených. [...] Cizincům nebyly poskytnuty podrobné informace o postupu při přidělování státem garantované právní pomoci; postupy při informování o přidělení poskytovatele státem garantované právní pomoci (advokáta) nebyly jasné; návštěvy právníků Kybartai FRC byly vzácné a sporadické, a tedy i právo cizinců na skutečnou – nikoli formální – státem garantovanou právní pomoc a potřebné a včasné informace o možnostech uplatnění tohoto práva nebyly řádně zjištěny“* (<https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/hrbodies/spt-opcat/npm/NPM-REPORT-2022-LITHUANIA.pdf>).
24. Žalobce se v případě přemístění do Litvy obává i navrácení do Ruska. Během jeho dvouměsíčního pobytu ve středisku Kybartai byli tři cizinci, kteří tam byli ubytováni, vráceni do Ruska. Litva je přitom kritizována za nedodržování zásady *non-refoulement*. Podle výše zmíněné zprávy Amnesty International je riziko nedodržování této zásady vysoké. V návaznosti na legislativní změny, které byly přijaty v reakci na migrační krizi v roce 2021, Litva přijala opatření, která jsou v rozporu se zásadou *non-refoulement*: „3. srpna 2021 začaly litevské úřady nepřijímat lidi, kteří překročili litevské hranice z Běloruska, a odepírat jim přístup k azylu. Od té doby Litva provedla ‚vytlačení‘ nejméně 10 023krát, přičemž na litevské území bylo výjimečně vpuštěno pouze 381 osob. Změny zákona o cizincích, které byly zavedeny v srpnu 2021 – a které jsou v platnosti dodnes – zbavily každého, kdo nelegálním způsobem překročil litevskou hranici z Běloruska, práva požádat o azyl. Nová pravidla předepisovala, že žádosti o azyl v Litvě nemají být přijímány, pokud nebyly podány na konkrétních místech nebo za konkrétních podmínek, které byly ve skutečnosti nedostupné nebo nerealizovatelné prakticky pro celou řadu těch, kteří se ocitli v područí běloruských imigračních schémat. [...] Tato opatření se zcela v rozporu se závazky Litvy vyplývajícími z mezinárodního práva a práva EU pokoušela pod záštitou vnitrostátních právních předpisů legalizovat praxi vytlačení, tj. hromadného vyhošťování na hranicích bez jakéhokoli individuálního posouzení potřeb ochrany dotčených osob nebo jiných procesních záruk. Vytlačování je podle mezinárodního práva i právních předpisů EU vždy nezákonné. Porušuje právo žádat o azyl a zákaz kolektivního vyhoštění a porušuje právní zásadu *non-refoulement*, kterou nelze odepřít“ (<https://www.amnesty.lu/wp-content/uploads/2022/06/LITHUANIA-FORCED-OUT-OR-LOCKED-UP-REFUGEES-AND-MIGRANTS-ABUSED-AND->

Shodu s prvopisem potvrzuje: Mgr. E. M.

ABANDONED.pdf).

25. Závěrem žalobce shrnul, že napadené rozhodnutí nedostalo požadavkům zrušujícího rozsudku, který požadoval pečlivé a řádné odůvodnění neexistence systematických nedostatků litevského azylového systému. Oproti předchozímu rozhodnutí žalovaný neposkytl o nic pečlivější odůvodnění, nevypořádal se s informacemi indikujícími možné porušování lidských práv v litevských azylových zařízeních a dostatečně nereagoval na žalobcovy obavy z detenčního zajištění nebo nuceného návratu do Ruska. Prostou informaci litevského Červeného kříže o zlepšení podmínek v litevských azylových zařízeních nelze považovat za dostatečnou záruku, neboť jde o velmi nespecifickou informaci. Stejně tak odpověď Litvy ze dne 26. 9. 2024 není dostatečnou individuální zárukou, neboť je také velmi nespecifická. Napadené rozhodnutí je proto podle žalobce nepřezkoumatelné pro nedostatek odůvodnění ve vztahu k systematickým nedostatkům litevského azylového systému a je také nezákonné pro neposouzení možné aplikace čl. 13 nařízení Dublin III.

III. Vyjádření žalovaného

26. Žalovaný je přesvědčen, že žaloba neprokazuje nezákonnost ani nedostatečné odůvodnění napadeného rozhodnutí a že dostal požadavkům nařízení Dublin III, správního řádu i rozsudku č. j. 48 Az 8/2024-33.
27. Úvodem konstatoval, že žalobce během pohovoru uvedl jako důvody, které mu brání návratu do Litvy, přítomnost manželky v ČR a skutečnost, že měl v Litvě málo jídla. Jiné důvody neuvedl. K tvrzení o nedostatku jídla upřesnil, že jej dostával třikrát denně, ale potřeboval jej více, protože je vysoké postavy. Dále uvedl, že v táboře nebylo čisto a byla tam plíseň. Vyjádřil také obavu z vyhoštění. Do ČR vstoupil dne 1. 8. 2022 a o mezinárodní ochranu požádal až téměř po roce a sedmi měsících dne 26. 2. 2024.
28. Jak již žalovaný podrobně rozebral v napadeném rozhodnutí, v případě žalobce nebylo naplněno žádné z kritérií stanovených v kapitole III nařízení Dublin III. Na základě lustrace bylo zjištěno, že žalobce požádal o udělení mezinárodní ochrany v Litvě dne 3. 7. 2022, což žalobce potvrdil. Příslušnost členského státu byla určena podle čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin III, přičemž Litva svou příslušnost k posouzení žalobcovy žádosti uznala. Žalovaný je proto přesvědčen, že napadené rozhodnutí je opřené o bezprostředně závazné nařízení Dublin III a vychází ze zjištěného skutečného stavu věci.
29. K námitce týkající se čl. 13 nařízení Dublin III žalovaný odkázal na čl. 7 odst. 1 uvedeného nařízení, podle kterého se kritéria pro určení státu příslušného použijí v pořadí, v jakém jsou napsána, a na čl. 7 odst. 2 téhož nařízení, podle kterého se odpovědný členský stát určí podle okolností v době podání *první* žádosti o udělení mezinárodní ochrany. U první žalobcovy žádosti byla takovým státem Litva, čímž se stala podle čl. 13 nařízení Dublin III jednoznačně odpovědnou. V případě podání druhé žádosti se odpovědnost státu už znovu neurčuje, ale pouze se posuzuje, zda odpovědnost Litvy nezanikla z důvodů uvedených v čl. 19 zmíněného nařízení. To se v nynější věci nestalo. Čl. 13 uvedeného nařízení není v případě žalobce aplikovatelný, protože ve vztahu k žádosti žalobce podané v ČR uplynul více než 1 rok od nelegálního vstupu. Z tohoto důvodu zbylo právě jen zbytkové kritérium uvedené v čl. 3 odst. 2 téhož nařízení. Čl. 13 by byl v případě žalobce aplikovatelný za předpokladu, pokud by se po podání žádosti o mezinárodní ochranu vrátil zpět do země původu a pak (prokazatelně) znovu někde nelegálně překročil vnější hranici.
30. Žalovaný je přesvědčen, že dostatečně a v souladu s rozsudkem č. j. 48 Az 8/2024-33 posoudil

Shodu s prvopisem potvrzuje: Mgr. E. M.

podmínky čl. 2 odst. 2 nařízení Dublin III. Vyšel přitom zejména ze zprávy Informace OAMP: Litva – azylový systém ze dne 22. 8. 2024. V podrobnostech žalovaný odkázal na napadené rozhodnutí, zejm. str. 5 až 7, kde podrobně vysvětlil, proč neexistují závažné důvody se domnívat, že v Litvě dochází k systémovým nedostatkům azylového řízení nebo přijímacích podmínek, které představují riziko porušení čl. 4 Listiny základních práv EU. Žalovaný je přesvědčen, že žalobci v Litvě nehrozí nelidské nebo ponižující zacházení. V této souvislosti žalovaný odkázal na rozsudky NSS ze dne 9. 5. 2018, č. j. 9 Azs 17/2018-28, a ze dne 21. 3. 2018, č. j. 2 Azs 33/2018-20, které se týkající rozsahu odůvodnění v případě systémových nedostatků. Žalovaný je přesvědčen, že své závěry odůvodnil v souladu s judikaturou Soudního dvora i Nejvyššího správního soudu. Problémy uváděné žalobcem zjevně nemohou představovat systémové nedostatky.

IV. Posouzení žaloby soudem

31. Soud ověřil, že žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. O žalobě soud rozhodl bez jednání podle § 51 odst. 1 s. ř. s., neboť s takovým postupem účastníci (implicitně) souhlasili.
32. Žaloba je důvodná.

Námítka vztahující se k čl. 13 odst. 2 nařízení Dublin III

33. Žalobce tvrdí, že ČR je příslušná k posouzení jeho žádosti podle čl. 13 odst. 2 nařízení Dublin III, neboť v době, kdy podal v ČR žádost o mezinárodní ochranu, již uplynulo více než 12 měsíců od doby, kdy (nedovoleně) překročil bělorusko-litevskou hranici, a zároveň žil v ČR již více než 5 měsíců před podáním uvedené žádosti (od 1. 8. 2022 do 26. 2. 2024). Nesouhlasí proto s tím, že žalovaný určil jako příslušný členský stát Litvu, a to podle tzv. zbytkového kritéria uvedeného v čl. 3 odst. 2 prvním pododstavci nařízení Dublin III. Těmto námitkám soud nepřisvědčil. Byť odůvodnění napadeného rozhodnutí není bez vad, jak soud vysvětlí dále, závěr o tom, že Litva je příslušným státem k posouzení žalobcovy žádosti, je správný.
34. Dublinský systém, jehož jádrem je nařízení Dublin III, je právní mechanismus sloužící k určení státu, jenž má být odpovědný za posouzení žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetího státu. Vychází ze zásady, že k posouzení žádosti je příslušný právě jeden členský stát, a to především členský stát, který hrál největší úlohu při vstupu a pobytu žadatele na území členských států, s určitými výjimkami, jež mají chránit celistvost rodiny (viz důvodová zpráva k nařízení Dublin III). S ohledem na tento výchozí předpoklad jsou pak řazena i jednotlivá kritéria. Články 8 až 11 se týkají nezletilých a žadatelů, kteří mají na území EU rodinné příslušníky nebo příbuzné, kteří požívají mezinárodní ochrany nebo o ni žádají. Následující články 12 až 14 (udělení víza nebo povolení k pobytu; nedovolené překročení vnější hranice; vstup s osvobozením od vízové povinnosti) mají zpravidla umožnit, aby příslušnost k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu připadla členskému státu, který primárně umožnil vstup nebo pobyt žadatele na území členských států EU (viz rozsudek velkého senátu Soudního dvora ze dne 26. 7. 2017, *Jafari*, C-646/16, body 87 až 91). Posledním kritériem kapitoly III je žádost o mezinárodní ochranu v tranzitním prostoru mezinárodního letiště (čl. 15).
35. Článek 3 odst. 1 nařízení Dublin III stanoví, že žádost posuzuje jediný členský stát, který je příslušný podle kritérií stanovených v kapitole III tohoto nařízení. Z toho mimo jiné vyplývá, že za členský stát příslušný k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu lze v daném okamžiku považovat pouze jeden členský stát (viz např. rozsudek Soudního dvora ze dne Shodu s prvopisem potvrzuje: Mgr. E. M.

12. 1. 2023, *B., F. a K.*, ve spojených věcech C-323/21, C-324/21 a C-325/21, bod 77). Podle čl. 7 odst. 1 se kritéria pro určení příslušného členského státu uplatňují v pořadí, v jakém jsou uvedena v kapitole III, tedy v čl. 8 až 15. Teprve pokud nelze nalézt vazbu mezi žadatelem a státem určeným podle uvedených kritérií, přichází v úvahu „zbytkové kritérium“ podle čl. 3 odst. 2 prvního pododstavce, tedy stát, v němž žadatel podal svou první žádost o mezinárodní ochranu.

36. Pro určení, jaké námitky může žadatel v rámci soudního přezkumu vznášet (včetně otázky, zda jeho předmětem může být přezkum kritérií pro určení příslušnosti), je podstatné, zda žadatel podal opravný prostředek proti rozhodnutí o přemístění, které bylo vydáno na základě výsledku řízení o převzetí [čl. 18 odst. 1 písm. a) nařízení Dublin III¹], nebo na základě výsledku řízení přijetí zpět [čl. 18 odst. 1 písm. b) až d) nařízení Dublin III,² příp. čl. 20 odst. 5 téhož nařízení³]. Byť článek 27 odst. 1 nařízení Dublin III zaručuje právo na opravný prostředek všem žadatelům a nerozlišuje, pokud jde o rozsah opravného prostředku, mezi řízením o převzetí a přijetí zpět, žadatel se nemůže u vnitrostátního soudu dovolávat těch ustanovení nařízení Dublin III, která před tím nevázala správní orgány vzhledem k tomu, že se na jeho situaci nevztahují (viz rozsudek velkého senátu Soudního dvora ze dne 2. 4. 2019, *H. a R.*, spojené věci C-582/17 a C-583/17, body 42 a 43).
37. V případě řízení o převzetí čl. 22 odst. 2 až 5 nařízení Dublin III podrobně stanoví, jak mají být kritéria příslušnosti uvedená v kapitole III v rámci řízení o převzetí uplatňována. Tomu pak odpovídá i právo žadatele se v rámci opravného prostředku proti rozhodnutí o přemístění, které bylo vydáno na základě výsledku řízení o převzetí, dovolávat nesprávného použití kritéria příslušnosti (viz rozsudky velkého senátu Soudního dvora ze dne 7. 6. 2016, *Ghezelbash*, C-63/15, a ze dne 26. 7. 2017, *A. S.*, C-490/16).
38. V případě řízení o přijetí zpět, které bylo vedeno i v nynější věci, je situace odlišná, a to jak pokud jde o postup správního orgánu dožadujícího členského státu (v tomto případě žalovaného), tak následný soudní přezkum.
39. Řízení o určení příslušnosti je totiž zahájeno v prvním členském státě, v němž je podána první žádost o mezinárodní ochranu (srov. čl. 20 odst. 1 nařízení Dublin III). Tento členský stát má pak v rámci tzv. dublinského systému zvláštní postavení (rozsudek *H. a R.*, bod 64). Pokud není postup určení příslušného členského státu dokončen a žadatel se nachází v jiném

¹ Čl. 18 odst. 1 písm. a) nařízení Dublin III: „Členský stát příslušný podle tohoto nařízení je povinen: a) převzít za podmínek stanovených v člancích 21, 22 a 29 žadatele, který podal žádost v jiném členském státě [...]“.

² Čl. 18 odst. 1 písm. b) až d) nařízení Dublin III: „Členský stát příslušný podle tohoto nařízení je povinen: [...] b) přijmout zpět za podmínek stanovených v člancích 23, 24, 25 a 29 žadatele, jehož žádost se posuzuje a který učinil žádost v jiném členském státě nebo který se nachází na území jiného členského státu bez povolení k pobytu; c) přijmout zpět za podmínek stanovených v člancích 23, 24, 25 a 29 státního příslušníka třetí země nebo osobu bez státní příslušnosti, jejíž žádost se posuzuje a která vzala svou žádost zpět a učinila žádost v jiném členském státě, nebo která se nachází na území jiného členského státu bez povolení k pobytu; d) přijmout zpět za podmínek stanovených v člancích 23, 24, 25 a 29 státního příslušníka třetí země nebo osobu bez státní příslušnosti, jejíž žádost zamítl a která učinila žádost v jiném členském státě, nebo která se nachází na území jiného členského státu bez povolení k pobytu.“

³ Čl. 20 odst. 5 nařízení Dublin III: „Členský stát, u něhož byla podána první žádost o mezinárodní ochranu, je povinen za podmínek uvedených v člancích 23, 24, 25 a 29 a s cílem ukončit řízení o určení státu příslušného pro posouzení žádosti o mezinárodní ochranu převzít zpět žadatele, který se nachází v jiném členském státě bez povolení k pobytu nebo který v něm učinil novou žádost o mezinárodní ochranu poté, co vzal svou původní žádost podanou v jiném členském státě v průběhu řízení o určení příslušného členského státu zpět.“ Odchod žadatele z území členského státu, ve kterém podal žádost o mezinárodní ochranu, musí být přitom pro účely použití tohoto ustanovení považován za konkludentní zpětvzetí této žádosti (rozsudek *H. a R.*, bod 50).

Shodu s prvopisem potvrzuje: Mgr. E. M.

členském státě, je členský stát, v němž je podána první žádost, v zásadě povinen přijmout žadatele zpět podle čl. 20 odst. 5 nařízení Dublin III (viz též např. rozsudek Soudního dvora ze dne 26. 7. 2017, *Mengesteab*, C-670/16, bod 93). Pokud členský stát, v němž je podána první žádost, řízení o určení příslušnosti ukončil, uznal svou příslušnost a zahájil věcné posouzení žádosti (a příp. ji již i zamítl), je v případě, že se žadatel nachází v jiném členském státě, v zásadě povinen přijmout žadatele zpět podle čl. 18 odst. 1 písm. b) až d) téhož nařízení.

40. V posledně uvedené situaci [tedy v případě, že kdy je aplikovatelné některé z ustanovení čl. 18 odst. 1 písm. b) až d)], kdy je příslušnost k posouzení žádosti již určena, již není namístě znovu uplatňovat pravidla upravující řízení o určení této příslušnosti, mezi něž patří v první řadě kritéria uvedená v kapitole III nařízení Dublin III (rozsudek *H. a R.*, bod 67). Irelevantnost kritérií příslušnosti uvedených v kapitole III v rámci řízení o přijetí zpět potvrzuje také článek 25 uvedeného nařízení, který stanoví postup dožádaného členského státu v případě žádosti o přijetí zpět (rozsudek *H. a R.*, body 68 až 70). Řízení o převzetí a řízení o přijetí zpět jsou dvě samostatná řízení, která jsou použitelná na odlišné, jasně vymezené případy, přičemž řízení o přijetí zpět má zjednodušený charakter (tamtéž, body 70 až 75).
41. Opačný výklad, podle něhož lze žádost o přijetí zpět předložit pouze tehdy, pokud lze dožádaný členský stát označit za členský stát, který je příslušný podle kritérií příslušnosti uvedených v kapitole III nařízení Dublin III, je podle Soudního dvora v rozporu s obecnou systematikou tohoto nařízení a mohl by rovněž ohrozit dosažení některých jeho cílů (rozsudek *H. a R.*, body 73 až 76). Znamenalo by to totiž, v případech uvedených v čl. 18 odst. 1 písm. b) až d) tohoto nařízení, že příslušné orgány druhého členského státu by mohly *de facto* přezkoumat závěr, ke kterému dospěly po ukončení řízení o určení členského státu příslušného k posouzení žádosti příslušné orgány prvního členského státu ohledně své vlastní příslušnosti, pokud dotčené osoby opustí území tohoto členského státu poté, co zahájil posuzování jejich žádosti, což by mohlo podněcovat státní příslušníky třetích zemí, kteří požádali o mezinárodní ochranu v některém členském státě, aby se vydali do jiných členských států, a vyvolat tak druhotné přesuny, kterým má nařízení Dublin III právě zabránit (tamtéž, bod 77). Takový výklad by navíc v případě, že řízení o určení vedené v druhém členském státě povede k jinému výsledku než v prvním členském státě, mohl vést k porušení základní zásady tohoto nařízení, uvedené v jeho čl. 3 odst. 1, podle níž má žádost o mezinárodní ochranu posoudit pouze jediný členský stát (tamtéž, bod 78). Přezkum, případně opakovaný, výsledku řízení o určení příslušného členského státu v situaci, kdy uplatňování uvedeného nařízení a účinný přístup k řízení o poskytnutí mezinárodní ochrany již byly zajištěny, by ohrozil cíl urychleného vyřízení žádosti o mezinárodní ochranu, uvedený v bodě 5 odůvodnění téhož nařízení (tamtéž, bod 79).
42. Na základě těchto úvah Soudní dvůr uzavřel, že v případech uvedených v čl. 23 odst. 1 a v čl. 24 odst. 1 nařízení Dublin III (tj. řízení o přijetí zpět) nejsou příslušné orgány povinny, před předložením žádosti o přijetí zpět jinému členskému státu, určit na základě kritérií příslušnosti stanovených tímto nařízením, zda je tento členský stát příslušný k posouzení žádosti (tamtéž, bod 80). Z toho pak také vyplývá, že „*státní příslušník třetí země, který podal žádost o mezinárodní ochranu v prvním členském státě, poté tento členský stát opustil a následně podal novou žádost o mezinárodní ochranu v druhém členském státě se v zásadě nemůže v rámci opravného prostředku podaného na základě čl. 27 odst. 1 tohoto nařízení v tomto druhém členském státě proti rozhodnutí o jeho přemístění dovolávat kritéria příslušnosti podle článku 9*

uvedeného nařízení“ (bod 84 a výrok, zdůraznění doplněno).

43. Výslovné zmínění čl. 9 je důsledkem skutkových okolností věci posuzované Soudním dvorem, s ohledem na celkové odůvodnění rozsudku *H. a R.*, jehož podstatné části byly shrnuty výše [zejm. srov. výše bod 41, z něhož plyne, že orgány druhého členského státu (tj. dožadujícího státu) by neměly *de facto* přezkoumat závěr, jímž orgány prvního členského státu (tj. orgány dožádaného státu) již dříve uznaly svou vlastní příslušnost a zahájily (věcně) posuzování žádosti], přitom není důvod pro odlišný závěr v případě, kdy žadatel namítá, že mělo být uplatněno i jiné kritérium pro určení příslušnosti než čl. 9.
44. Závěr Soudního dvora lze proto zobecnit tak, že žadatel, který podal žádost o mezinárodní ochranu v prvním členském státě, poté tento členský stát opustil a následně podal novou žádost o mezinárodní ochranu v druhém členském státě se v zásadě nemůže v rámci opravného prostředku podaného v tomto druhém členském státě proti rozhodnutí o jeho přemístění dovolávat kritéria příslušnosti podle kapitoly III nařízení Dublin III. Tento zobecňující výklad citovaného rozsudku potvrzuje i stanovisko generálního advokáta N. Emilioua ze dne 7. 4. 2022 ve věci *I. S.*, C-19/21, který uvedl, že „*opravný prostředek v případě žádosti o přijetí zpět má omezenější rozsah než opravný prostředek v případě žádosti o převzetí, vzhledem k tomu, že žádost o přijetí zpět lze podat pouze v situacích, které jsou výslovně upraveny v čl. 18 odst. 1 písm. b) až d) nařízení Dublin III, a vnitrostátní soudy nebudou zkoumat, zda členský stát, v němž byla podána první žádost o mezinárodní ochranu, správně uplatnil kritéria odpovědnosti uvedená v kapitole III nařízení Dublin III*“ (pozn. 98 připojená k bodu 87 stanoviska).
45. Soudní dvůr ve výše citovaném rozsudku *H. a R.* dále stanovil určité výjimky pro případ řízení o přijetí zpět podle čl. 20 odst. 5 (tedy pro situace, kdy řízení o určení příslušnosti ještě nebylo v prvním členském státě dokončeno), ty však nejsou pro nynější věc relevantní, neboť žalovaný podal žádost o přijetí žalobce zpět podle čl. 18 odst. 1 písm. b) nařízení Dublin III („*Členský stát příslušný podle tohoto nařízení je povinen přijmout zpět za podmínek stanovených v článcích 23, 24, 25 a 29 žadatele, jehož žádost se posuzuje a který učinil žádost v jiném členském státě nebo který se nachází na území jiného členského státu bez povolení k pobytu*“) a Litva žádost podle téhož ustanovení akceptovala.
46. Pro nynější věc z výše uvedeného plyne, že se žalobce nemůže v rámci nynějšího soudního řízení dovolávat toho, že mělo být uplatněno jiné kritérium pro určení příslušnosti členského státu odpovědného pro posouzení jeho žádosti. Přezkum kritérií podle kapitoly III totiž neměl provádět ani žalovaný, neboť ze skutkových okolností [zejm. záznamu ze systému EURODAC o podání žádosti o mezinárodní ochranu žalobcem dne 3. 7. 2022 v Litvě (č. listu 9 správního spisu) ve spojení se sdělením Litvy o akceptaci žádosti o přijetí zpět podle žádosti čl. 18 odst. 1 písm. b) nařízení Dublin III (č. listu 47 správního spisu)] je zřejmé, že Litva již po podání žalobcovy první žádosti dne 3. 7. 2022 uznala svou příslušnost a zahájila věcné posouzení jeho žádosti. Není přitom podstatné, na základě jakého kritéria Litva svou příslušnost uznala. Žalovanému nepřislušelo přezkoumávat závěr, jímž státní orgány Litvy uznaly svou vlastní příslušnost a zahájily věcné posuzování žalobcovy žádosti. Z téhož důvodu nepřisluší ani zdejšímu soudu, aby se zabýval otázkou, na základě jakého kritéria Litva určila svou příslušnost a zda tak učinila v souladu s nařízením Dublin III.
47. Z obsahu napadeného rozhodnutí však plyne, že se žalovaný možnou aplikací jednotlivých kritérií kapitoly III zabýval (viz str. 3 a 4 napadeného rozhodnutí) a následně uzavřel, že v nynější věci „*nebylo naplněno žádné z kritérií, které by určilo příslušnost ČR či konkrétního*

Shodu s prvopisem potvrzuje: Mgr. E. M.

členského státu k posouzení [žalobcovy] žádosti o udělení mezinárodní ochrany“, a proto je podle čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin III, podle kterého je k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu příslušný první členský stát, ve kterém byla žádost podána, příslušným členským státem Litva. Takový postup byl vadný (což si ostatně následně uvědomil i žalovaný, jak implicitně vyplývá z jeho vyjádření k žalobě, viz výše bod 29), tato vada však neměla vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí, neboť žalovaný určil v napadeném rozhodnutí jako příslušný členský stát Litvu. K témuž výsledku by vedl i řádný postup podle čl. 18 odst. 1 písm. b) nařízení Dublin III. Posuzování možné aplikace jednotlivých kritérií kapitoly III na str. 3 a 4 napadeného rozhodnutí tak lze označit v tomto případě za postup nadbytečný, avšak nemající vliv na výsledek řízení.

48. V důsledku tohoto nesprávného postupu žalovaného pak i žalobce vznesl „nadbytečné“ námitky (resp. námitky, jež mu nepřísluší vznášet), v nichž se dovolával aplikace jiného kritéria příslušnosti, než které uplatnil žalovaný. Jak vyplývá již z výše uvedeného, soud se v rámci opravného prostředku proti rozhodnutí o přemístění, které je výsledkem řízení o přijetí zpět podle čl. 18 odst. 1 písm. b) nařízení Dublin III, přezkumem kritérií uvedených v kapitole III zabývat nemůže a nemá. S ohledem na popsané pochybení žalovaného však soud *nad rámec nezbytného odůvodnění* dále vysvětlí, že se žalobce ve své argumentaci mýlí.

49. Článek 13 nařízení Dublin III stanoví:

„1. Pokud je na základě přímých nebo nepřímých důkazů popsaných ve dvou seznamech, které jsou uvedeny v čl. 22 odst. 3 tohoto nařízení, včetně údajů ve smyslu nařízení (EU) č. 603/2013, zjištěno, že žadatel překročil nedovoleným způsobem pozemní, námořní nebo vzdušnou cestou hranice některého členského státu ze třetí země, je k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu příslušný tento členský stát. *Takto příslušný členský stát přestává být příslušným 12 měsíců ode dne, kdy k nedovolenému překročení hranice došlo.*

2. Pokud členský stát nemůže být příslušný nebo již dále nemůže být příslušný podle odstavce 1 tohoto článku a pokud je na základě přímých nebo nepřímých důkazů popsaných ve dvou seznamech, které jsou uvedeny v čl. 22 odst. 3, zjištěno, že žadatel, který vstoupil na území některého členského státu nedovoleným způsobem nebo u něhož není možné zjistit okolnosti jeho vstupu, žil v členském státě před podáním žádosti o mezinárodní ochranu nepřetržitě nejméně pět měsíců, je k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu příslušný tento členský stát.

Jestliže žadatel žil po dobu nejméně pěti měsíců ve více členských státech, je k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu příslušný členský stát, ve kterém žil naposledy.“ (zdůraznění částí, jichž se žalobce v žalobě dovolával, doplněno)

50. Byť by se *prima facie* mohlo zdát, že na základě částí citovaného ustanovení, jichž se žalobce dovolával, přešla příslušnost k posouzení žalobcovy žádosti na ČR, nelze přehlížet systematiku nařízení Dublin III a ostatních pravidel, která jsou v něm obsažena. Ty naopak vedou k opačnému výsledku.

51. Základním pravidlem nařízení Dublin III je čl. 7 odst. 2, podle kterého se „[č]lenský stát, který je příslušný podle kritérií stanovených v této kapitole, [...] určuje na základě stavu v době, kdy žadatel podal první žádost o mezinárodní ochranu v některém členském státě“. Nutnost výkladu poslední věty čl. 13 odst. 1, podle které příslušný stát určený podle tohoto ustanovení „*přestává být příslušným 12 měsíců ode dne, kdy k nedovolenému překročení hranice došlo*“, ve spojení právě s čl. 7 odst. 2 potvrdil Soudní dvůr v bodech 52 a 53 výše zmíněného rozsudku A. S. Poslední větu čl. 13 odst. 1 je proto třeba vykládat tak, že „*členský stát, jehož vnější hranici překročil státní příslušník třetí země nedovoleným způsobem, nelze podle tohoto*

Shodu s prvopisem potvrzuje: Mgr. E. M.

ustanovení považovat nadále za příslušný, pokud k datu, kdy žadatel podal první žádost o mezinárodní ochranu v některém členském státě, již uplynula dvanáctiměsíční lhůta od překročení této hranice nedovoleným způsobem“ (rozsudek A. S., bod 53, zdůraznění doplněno). Naopak, pokud „byla žádost o mezinárodní ochranu učiněna ve lhůtě méně než dvanácti měsíců od překročení hranice členského státu nedovoleným způsobem, nebrání pravidlo stanovené v poslední větě čl. 13 odst. 1 nařízení Dublin III použití tohoto kritéria příslušnosti“ (tamtéž, bod 55). Jinými slovy, pokud mezi nedovoleným překročením hranice a podáním první žádosti neuplynulo 12 měsíců, je kritérium určení příslušnosti podle čl. 13 odst. 1 zachováno a lhůta podle poslední věty tohoto ustanovení již později nemůže uplynout (viz také rozsudek NSS ze dne 5. 4. 2018, č. j. 1 Azs 161/2017-17, bod 25).

52. Z těchto důvodů se na situaci žalobce nevztahuje čl. 13 odst. 2 nařízení Dublin. Příslušnost Litvy podle odstavce 1 téhož ustanovení totiž nezanikla. Tomu ostatně odpovídá i skutečnost, že Litva akceptovala žádost ČR o přijetí žalobce zpět podle čl. 18 odst. 1 písm. b) nařízení Dublin III, jak již soud vysvětlil výše.

Námítka nedostatečného posouzení systémových⁴ nedostatků

53. Dále je však třeba zdůraznit, že i přes výše uvedené není otázka určení příslušného členského státu ve fázi řízení o přijetí zpět nutně s konečnou platností uzavřena. Závěr, podle kterého již není třeba znovu použít pravidla upravující řízení o určení příslušnosti k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu, jakmile je tato příslušnost již určena, totiž neznamená, že členský stát, který zamýšlí podat nebo který podal žádost o přijetí dotčené osoby zpět, nemusí zohlednit informace, které mu žadatel sdělí a které by mohly být na překážku takové žádosti o přijetí zpět, jakož i následnému přemístění této osoby do dožádaného členského státu (rozsudek Soudního dvora ze dne 30. 11. 2023, *DG a další*, spojené věci C-228/21, C-254/21, C-297/21, C-315/21 a C-328/21, body 94 až 96).
54. Ke změně určení příslušného členského státu mohou vést důkazy o (1) zániku příslušnosti dožádaného členského státu podle čl. 19 nařízení Dublin III, (2) nedodržení lhůty pro podání žádosti o přijetí zpět stanovené v čl. 23 odst. 3 tohoto nařízení, (3) nedodržení lhůty pro přemístění uvedené v čl. 29 odst. 2 téhož nařízení dožadujícím členským státem, (4) **existenci systémových nedostatků v dožádaném členském státě**, které jsou uvedeny v čl. 3 odst. 2 druhém pododstavci téhož nařízení nebo (5) existenci skutečného a prokázaného rizika nelidského či ponižujícího zacházení v případě přemístění dotčené osoby do dožádaného členského státu s ohledem na její zdravotní stav (viz rozsudek *DG a další*, bod 97 a judikaturu tam citovanou; k dalším skutečnostem, které mohou bránit podání žádosti o přijetí zpět a které souvisejí se specifickými situacemi, na něž se vztahují čl. 8 a 10 a 16 nařízení Dublin III, viz body 98 a 99 zmíněného rozsudku).
55. Rozhodnutí o přemístění, kterým se provádí přijetí zpět, tedy vyžaduje mimo jiné, aby dotčená osoba nebyla vystavena riziku porušení článku 4 Listiny základních práv EU (rozsudek *DG a další*, bod 121).
56. Je pravdou, že evropský azylový systém je vystaven na zásadě vzájemné důvěry mezi členskými státy EU, která má zásadní význam, neboť umožňuje vytvoření a zachování

⁴ Soud v rámci své argumentace používá výraz „systémové“ (a nikoliv „systematické“) nedostatky, neboť jej s ohledem na smysl čl. 3 odst. 2 druhého pododstavce považuje za přesnější alternativu k výrazům použitým v jiných jazykových verzích („systemic flaws“, „défaillances systémiques“ a další). Při shrnutí podání účastníků a přímých citacích judikatury však používá výraz uvedený v originálu.

Shodu s prvopisem potvrzuje: Mgr. E. M.

prostoru bez vnitřních hranic. Tato zásada pak zejména v souvislosti s prostorem svobody, bezpečnosti a práva konkrétně každému z těchto států ukládá, aby až na výjimečné okolnosti vycházel z toho, že všechny ostatní členské státy dodržují unijní právo, a zejména základní práva, která unijní právo uznává, a že jejich vnitrostátní právní řády mohou zajistit rovnocennou a účinnou ochranu základních práv uznaných v Listině základních práv EU (rozsudek velkého senátu Soudního dvora ze dne 19. 3. 2019, *Jawo*, C-163/17, body 80 a 81).

57. V kontextu společného evropského azylového systému, a zejména nařízení Dublin III, je proto třeba předpokládat, že zacházení s žadateli o mezinárodní ochranu v každém členském státě splňuje požadavky Listiny základních práv EU a Úmluvy o právním postavení uprchlíků. Tato domněnka je nicméně *vyvratitelná*, neboť nelze vyloučit, že tento systém *in praxi* naráží v určitém členském státě na závažné funkční problémy, takže existuje riziko, že žadatelé o mezinárodní ochranu budou v případě přemístění do tohoto členského státu vystaveni zacházení, které je neslučitelné s jejich základními právy (rozsudek *Jawo*, body 82 až 85, potvrzující závěry předchozí judikatury).
58. Žalobce by proto nemohl být do Litvy přemístěn, pokud by existovaly závažné důvody se domnívat, že v tomto státě dochází k systémovým nedostatkům, pokud jde o azylové řízení nebo o podmínky přijetí žadatelů v daném členském státě, které s sebou nesou riziko nelidského či ponižujícího zacházení ve smyslu čl. 3 odst. 2 druhého pododstavce nařízení Dublin III (viz rozsudek velkého senátu Soudního dvora ze dne 21. 12. 2011, *N. S. a další*, spojené věci C-411/10 a C-493/10).
59. Žalobce již v předchozí žalobě mimo jiné namítal, že mu v Litvě hrozí nelidské či ponižující zacházení v důsledku systémových nedostatků litevského azylového systému. Žalovanému přitom vytýkal, že se touto hrozbou dostatečně nezabýval a nezkoumal reálné fungování litevského azylového systému a podmínek v tamních azylových zařízeních. Soud žalobě vyhověl rozsudkem č. j. 48 Az 8/2024-33 z důvodu nepřezkoumatelnosti předchozího rozhodnutí žalovaného pro nedostatek důvodů, neboť v něm chybělo posouzení litevského azylového systému odpovídající skutkovým okolnostem projednávané věci, z něhož by bylo možné učinit jednoznačný závěr, že žalobci v Litvě nehrozí porušení garancí čl. 4 Listiny základních práv EU. Žalovaný totiž vůbec nevyhodnotil podstatné skutečnosti plynoucí z jeho vlastního podkladového materiálu – zprávy Informace OAMP: Litva – azylový systém ze dne 12. 7. 2023. Z této zprávy selektivně vybral pouze skutečnosti podporující závěr o absenci rizika nelidského či ponižujícího zacházení v litevských azylových střediscích, zatímco ignoroval ty části zprávy, které hovořily o dlouhodobě zcela nevyhovujících podmínkách v zařízení, kam jsou umísťováni zajištění žadatelé o mezinárodní ochranu, které navíc korespondovaly s tím, co žalobce o tamních podmínkách žalovanému sám sdělil. Soud proto ve zmíněném rozsudku žalovanému uložil, aby se problematickými aspekty litevského azylového systému podrobněji zabýval.
60. V nyní předložené žalobě žalobce žalovanému vytýká, že povinnosti vyplývající ze zrušujícího rozsudku nedostál a hrozbou možného porušení čl. 4 Listiny základních práv EU se opět dostatečně nezabýval. Této námitce je třeba přisvědčit.
61. V této souvislosti soud předně připomíná, že správní soudnictví je vybudováno na kasačním principu ovládaným *jak řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu*, tak řízení o kasační stížnosti (viz např. rozsudek NSS ze dne 20. 5. 2024, č. j. 9 As 66/2023-72, č. 4615/2024 Sb. NSS). Z tohoto principu vyplývá i závaznost právního názoru vysloveného

Shodu s prvopisem potvrzuje: Mgr. E. M.

soudy (viz § 78 odst. 5 s. ř. s., podle kterého platí, že „[p]rávním názorem, který vyslovil soud ve zrušujícím rozsudku nebo rozsudku vyslovujícím nicotnost, je v dalším řízení správní orgán vázán“), a to v rozsahu rozhodování konkrétní věci (viz usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 22. 11. 2019, č. j. 4 As 3/2018-50, č. 4015/2020 Sb. NSS, bod 32). Kasační princip je odrazem zájmu na efektivním fungování správního soudnictví, v němž nedochází k opakovanému přehodnocování již zodpovězených otázek a je zásadním pravidlem zaručujícím právní jistotu účastníkům řízení a předvídatelnost postupu správních orgánů a soudů v dané věci.

62. Rozšířený senát NSS v usnesení ze dne 23. 2. 2022, č. j. 1 Azs 16/2021-50, bodu 39, ke kasační závaznosti jednou vysloveného právního názoru shrnul:

„Rovněž ve vztahu ke kasační závaznosti právního názoru krajského soudu lze vysledovat obdobné principy. **Nerespektování závazného právního názoru krajského soudu má** totiž podle ustálené judikatury **za následek zrušení nového rozhodnutí správního orgánu bez dalšího** (rozsudek ze dne 18. 9. 2003, č. j. 1 A 629/2002 - 25, č. 73/2004 Sb. NSS; z poslední doby např. rozsudek ze dne 18. 6. 2020, č. j. 2 Afs 282/2018 - 41, bod 31; rozsudek ze dne 25. 2. 2021, č. j. 9 Afs 177/2020 - 48, bod 35). V řízení o žalobě proti novému rozhodnutí správního orgánu se u těch otázek, který byly krajským soudem zodpovězeny při zrušení původního rozhodnutí, přezkoumává pouze to, zda správní orgán postupoval v souladu se závazným právním názorem krajského soudu; ohledně takto vyřešených otázek totiž již *„není prostor pro polemiku“* (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 12. 2020, č. j. 1 As 312/2020 - 39, bod 32; obdobně např. rozsudek ze dne 1. 9. 2010, č. j. 3 As 9/2010 - 73). Ostatně ani Nejvyšší správní soud nemůže přehodnocovat závazný právní názor vyslovený v prvním zrušujícím rozsudku krajského soudu, pokud proti němu správní orgán nepodal kasační stížnost, *ač mohl*, a proti jeho závěrům brojí až v kasační stížnosti podané proti dalšímu rozsudku krajského soudu (rozsudky ze dne 10. 3. 2016, č. j. 7 Afs 333/2015 - 47; ze dne 25. 8. 2016, č. j. 9 As 201/2015 - 34, body 22–24; z poslední doby např. rozsudek ze dne 18. 6. 2020, č. j. 2 Afs 282/2018 - 41, bod 33). Tím není dotčena možnost žalobce brojit proti závaznému právnímu názoru vyslovenému ve zrušujícím rozsudku krajského soudu při soudním přezkumu nového rozhodnutí správního orgánu. V takových případech není vyloučena možnost v kasačním řízení přezkoumat právní názor krajského soudu (usnesení rozšířeného senátu ze dne 1. 7. 2015, č. j. 5 Afs 91/2012 - 41, bod 47).“ (zdůraznění doplněno)

63. Dokonce i tehdy, podá-li správní orgán proti zrušujícímu rozsudku kasační stížnost, je jeho povinností pokračovat v řízení a řídit se přitom závazným právním názorem soudu, ledaže jeho kasační stížnosti přizná Nejvyšší správní soud odkladný účinek (viz usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 24. 4. 2007, č. j. 2 Ans 3/2006-49, č. 1255/2007 Sb. NSS).
64. Je nicméně pravdou, že závaznost právního názoru soudu pro správní orgán má určité limity. Správní orgán nebude právním názorem vázán typicky v situacích, kdy se skutkový stav v důsledku dalšího dokazování natolik proměnil, že soudem vyslovený právní názor se stal neaplikovatelným. Obdobný dopad může mít následná změna rozhodného právního předpisu (srov. např. rozsudek NSS ze dne 18. 6. 2004, č. j. 2 Ads 16/2003-56). Na závaznost právního názoru může mít vliv také kvalifikovaná změna judikatury, tedy změna *„na úrovni, kterou by byl krajský soud i každý senát NSS povinen akceptovat v novém rozhodnutí“* (tedy změna v důsledku rozhodnutí rozšířeného senátu, Ústavního soudu, Evropského soudu pro lidská práva nebo Soudního dvora EU, viz usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 8. 7. 2008, č. j. 9 Afs 59/2007-56, č. 1723/2008 Sb. NSS).

65. Obdobná východiska pak platí i pro samotný krajský soud, který je při opakovaném posuzování stejné věci vázán svým dříve vysloveným právním názorem, a to bez ohledu na konkrétní senát, kterému byla věc přidělena, a to za předpokladu, že se v období mezi jeho jednotlivými rozhodnutími nezměnily skutkový nebo právní stav věci ani soudní judikatura pro krajský soud závazná (viz výše zmíněný rozsudek č. j. 9 As 66/2023-72).
66. Z výše uvedeného vyplývá, že v dalším řízení po zrušujícím rozsudku č. j. 48 Az 8/2024-33 byl žalovaný povinen se závazným právním názorem soudu řídit (viz § 78 odst. 5 s. ř. s.), ledaže by nastala některá z výše zmíněných výjimek. Soud v předchozím řízení zavázal žalovaného, aby se podrobněji zabýval problematickými aspekty litevského azylového systému a řádně (nikoliv selektivně) zohlednil všechny informace vyplývající ze správního spisu (srov. výše bod 59). Této povinnosti žalovaný nedostál a dopustil se stejných pochybení, která mu soud již dříve vytkl. Žádná z výjimek, která by žalovaného vyvazovala z povinnosti řídit se vysloveným právním názorem, přitom nenastala (ostatně žalovaný se ani takové výjimky nedovolával).
67. V předchozím řízení žalovaný vyšel ze zprávy Informace OAMP: Litva – azylový systém ze dne 12. 7. 2023, ve které je mimo jiné uvedeno: „**4. Dublinský systém, 4.1 Postup státních orgánů po příjezdu tzv. navrátilců.** [...] Legislativa rovněž zahrnuje ustanovení zaručující vpuštění navracených žadatelů na území.²⁹ OAMP se nepodařilo zjistit informace o přesném způsobu vyřízení jejich žádostí o mezinárodní ochranu či o případných dalších problémech, kterým čelí. **5. Azylová střediska.** [...] Registrační střediska pro cizince se nachází v Pabradė, Medininkai a v Kybartai.³¹ Příjemčí střediska pro uprchlíky se nachází v Rukle, okr. Jonava a v Naujininkai.³² [...] Aktuální kapacita ani obsazenost zařízení nejsou známy. **5.2 Podmínky ve střediscích.** Podmínky ve střediscích se výrazně liší. Zatímco v některých se dodržují standardy pro přijímání žadatelů, v jiných, jako například v centru Kybartai, existují značné nedostatky. Kybartai bylo v roce 2022 pozorovateli označeno za de facto detenční zařízení. Žadatelé zde nemají dostatečný přístup k informacím a k právní pomoci, hygienické standardy nejsou dodržovány a žadatelé si rovněž stěžovali na nedostatek soukromí.³⁴ Podobné podmínky panují i v centru Medininkai.³⁵ [...] **7.3 Detenční zařízení a podmínky v jednotlivých detenčních zařízeních, zdravotní péče.** [...] Litva provozuje jediné specializované detenční centrum pro imigranty, Pabrade (známé také jako Registrační centrum pro cizince), které se nachází severovýchodně od Vilniusu. Zařízení je již řadu let předmětem rozsáhlé kritiky ze strany pozorovatelů a nevládních organizací kvůli špatným podmínkám, opakovaným obviněním z nepřiměřeného použití síly a přelidnění.⁵⁰ Aktuální kapacitu centra se OAMP nepodařilo zjistit z dostupných zdrojů. Poslední údaj z roku 2019 hovoří o 95 místech.⁵¹ K faktickému zajištění dochází i ve zvláštních zařízeních na hranicích a v tranzitních zónách. Jejich úplný seznam není k dispozici a kvalita se výrazně odlišuje. Některá zařízení byla v minulosti kritizována za nevyhovující hygienické podmínky, vybavení (postele, matrace), osvětlení apod. Dle dostupných informací zde mohou být uprchlíci drženi až 28 dní.⁵²“ Jako zdroje těchto informací byly označeny tyto dokumenty: ²⁹litevský zákon o legálním statusu cizinců, ³¹, ³²Litevský Červený kříž, informace pro žadatele o azyl, nedatováno, ³⁴, ³⁵Evropská unie, Výroční zpráva EUAA o azylu za rok 2022, 4. 7. 2023, str. 186 a 197, ⁵⁰, ⁵²Global Detention Project, Společná zpráva GDP a HRMI: Litva otázky týkající se uprchlíků, osob žádajících o azyl a zadržování imigrantů, 18. 10. 2021, a ⁵¹Global Detention Project, Litva – imigrační detenční profil, květen 2019.
68. V odůvodnění předchozího správního rozhodnutí se žalovaný o těchto problematických aspektech litevského azylového systému vůbec nezmínil, a tedy se s nimi ani nevypořádal, přestože korespondovaly s tím, co žalobce o tamních podmínkách žalovanému sám sdělil, a Shodu s prvopisem potvrzuje: Mgr. E. M.

proto soud žalovanému vytkl selektivní práci s informacemi a nepřezkoumatelnost rozhodnutí pro nedostatek důvodů (viz bod 41 rozsudku č. j. 48 Az 8/2024-33).

69. V dalším řízení po zrušení předchozího rozhodnutí žalovaný tuto vadu nenapravil. Zprávu Informace OAMP: Litva – azylový systém ze dne 12. 7. 2023, „aktualizoval“ do podoby nové zprávy Informace OAMP: Litva – azylový systém ze dne 22. 8. 2024 tím způsobem, že v drtivé většině převzal text původní zprávy, přičemž některé problematické pasáže převedl do minulého času (žadatelé „neměli dostatečný přístup k informacím a k právní pomoci“, „hygienické standardy nebyly dodržovány“, „Podobné podmínky panovaly i v centru Medininkai“ apod. srov. s citací výše v bodě 67) a ve vztahu k podmínkám v azylových zařízeních doplnil jedinou větu: „V roce 2023 se podmínky ve střediscích podle litevského Červeného kříže zlepšily na dostatečnou úroveň poté, co se snížil počet ubytovaných žadatelů o mezinárodní ochranu“, k níž v poznámce pod čarou odkázal na str. 132 Výroční zprávu EUAA o azylu za rok 2023.
70. Z „aktualizované“ zprávy OAMP ani z napadeného rozhodnutí však nelze s dostatečnou určitostí zjistit, k jakým konkrétním podmínkám se vyjádření litevského Červeného kříže vyjadřuje a zda se jedná o zlepšení dostatečně trvalé. Nadto, nelze přehlížet také další informace o podmínkách v litevských azylových zařízeních, které vyšly v mezidobí (tj. od doby vydání předchozího správního rozhodnutí) v řízení najevo. V předchozí žalobě, která je založena na č. listu 86-98 správního spisu a k níž se žalovaný v předchozím soudním řízení vyjadřoval, a tedy byl prokazatelně seznámen s jejím obsahem, žalobce poukazoval (a připojil internetové odkazy) mimo jiné na zprávu Evropského úřadu pro otázky azylu (EUAA) o stavu azylových systémů v jednotlivých členských státech vydanou v roce 2023, zprávu Amnesty International *Lithuania: Forced out or locked up – Refugees and migrants abused and abandoned*, zprávu z šetření litevského Veřejného ochránce práv ve středisku Kybartai a zprávu litevského Veřejného ochránce práv o implementaci národní prevence mučení za rok 2022, z nichž citoval shodné pasáže jako v nynější žalobě (srov. výše body 19 až 24).
71. K obsahu těchto zpráv se žalovaný nijak konkrétně nevyjádřil, a proto nelze zjistit, z jakých důvodů považoval informace v nich obsažené za nerelevantní či vyvrácené. Obecnou informaci Červeného kříže o zlepšení podmínek přitom za dostatečnou reakci považovat nelze (viz výše bod 70 a dále bod 76). Tím nemá být řečeno, že by žalovaný musel všechny skutečnosti vyplývající ze zpráv, na něž žalobce poukázal, do detailu zkoumat či vyvracet, bylo jisté na žalovaném, aby uvážil, které z nich mohou být relevantní pro posouzení možného rizika porušení čl. 4 Listiny základních práv EU, a v tomu odpovídajícím rozsahu se k nim vyjádřil, a to včetně posouzení, zda zjištěné nedostatky ve svém souhrnu nepředstavují riziko porušení čl. 4 Listiny základních práv EU. Žalovaný však jejich obsah vůbec nehodnotil a nevysvětlil, z jakých důvodů mohou či nemohou mít informace obsažené v těchto zprávách relevanci pro posouzení otázky existence případných systémových nedostatků ve smyslu čl. 3 odst. 2 druhého pododstavce.
72. V této souvislosti soud připomíná, že z judikatury Soudního dvora vyplývá, že nelze učinit závěr, že by se jakékoliv porušení základního práva příslušným členským státem dotýkalo povinností ostatních členských států dodržovat ustanovení nařízení Dublin III (rozsudek *N. S. a další*, bod 82). S cíli a systémem nařízení Dublin III by nebylo slučitelné, kdyby sebemenší porušení směrnic, které jsou součástí společného evropského azylového systému, stačilo k tomu, aby bylo zmařeno jakékoliv přemístění žadatele o azyl do primárně příslušného členského státu (rozsudek *N. S. a další*, bod 84). Naopak ale v případě, kdy je Shodu s prvopisem potvrzuje: Mgr. E. M.

třeba vážně se obávat, že dochází k systémovým nedostatkům azylového řízení a podmínek příjmu žadatelů o azyl v příslušném členském státě, která s sebou nesou nelidské či ponižující zacházení, ve smyslu čl. 4 Listiny základních práv EU, s žadateli o azyl přemístěnými na území tohoto členského státu, je takové přemístění neslučitelné s uvedeným ustanovením (rozsudek *N. S. a další*, bod 86).

73. K tomu, aby se na systémové nedostatky vztahovala působnost čl. 4 Listiny základních práv EU, musí dosahovat obzvláště vysoké míry závažnosti, která závisí na všech skutečnostech případu (rozsudek velkého senátu Soudního dvora ze dne 19. 3. 2019, *JaWO*, C-163/17, bod 91). Této obzvláště vysoké míry závažnosti by bylo podle Soudního dvora dosaženo, pokud by se osoba, která je zcela závislá na veřejné podpoře, v důsledku nezájmu orgánů členského státu nezávisle na své vůli a osobní volbě ocitla v situaci silné materiální deprivace, v níž by nemohla uspokojovat své nejzákladnější potřeby, jako je zejména potřeba se najíst, umýt a ubytovat, a kterou by bylo poškozováno její tělesné či duševní zdraví nebo v důsledku které by se ocitla v zanedbaném stavu, jenž je v rozporu s lidskou důstojností. Uvedená míra závažnosti tudíž není dána v situacích, které třebaže se vyznačují značně nejistou situací dotčené osoby či podstatným zhoršením jejích životních podmínek, neznamenají vážnou materiální deprivaci, kdy se tato osoba ocitá v natolik závažné situaci, že takovou situaci lze stavět na roveň nelidskému či ponižujícímu zacházení (rozsudek *JaWO*, body 92 a 93).
74. Práh pro porušení čl. 4 Listiny základních práv EU je tedy poměrně vysoký, nicméně v nyní posuzované věci nebylo možné přehlédnout zejména zjištění litevského Veřejného ochránce práv, že *„podmínky v Registračním centru pro cizince Kybartai se po určitou dobu rovnaly nelidskému a ponižujícímu zacházení“* (srov. výše bod 21; jak již soud uvedl výše, na tutéž zprávu žalobce odkazoval v předchozí žalobě, která je součástí správního spisu a jejíž obsah je žalovanému nepochybně znám). Pokud litevský Veřejný ochránce práv na základě vlastního šetření dospěl k závěru, že podmínky v jednom z hlavních azylových středisek porušují čl. 4 Listiny základních práv EU, nemohl žalovaný ponechat toto zjištění bez povšimnutí (srov. rozsudek *N. S. a další*, bod 94, podle kterého *„členské státy, včetně vnitrostátních soudů, nemohou přemístit žadatele o azyl do „příslušného členského státu“ ve smyslu nařízení č. 343/2003, nemohou-li ponechat bez povšimnutí skutečnost, že systematické nedostatky azylového řízení a podmínek přijímání žadatelů o azyl v tomto členském státě představují závažné důvody pro domněnku, že žadatel bude vystaven skutečnému riziku nelidského nebo ponižujícího zacházení“*, zdůraznění doplněno).
75. Tím soud neříká, že by toto zjištění litevského Veřejného ochránce práv samo o sobě bránilo přemístění žalobce do Litvy. Mělo však být podnětem pro žalovaného, aby si o situaci v litevských azylových zařízeních a materiálních podmínkách, které tam panují, zjistil více informací. V tomto kontextu je pak třeba připomenout také zjištění obsažená v zprávách Informace OAMP: Litva – azylový systém z roku 2023 a 2024 (srov. výše body 67 a 69), z nichž mimo jiné plyne, že podobné podmínky jako v centru Kybartai panovaly i v centru Medininkai a že nevyhovující hygienické podmínky panovaly také v centru Pabrade, přičemž centra Kybartai, Medininkai a Pabrade jsou podle zpráv jedinými třemi registračními středisky. Také žalobce, který byl během předchozího pobytu v Litvě umístěn v centru Kybartai, v pohovoru poukazoval mimo jiné na nevyhovující hygienické podmínky. Zároveň v obou zprávách OAMP je uvedeno, že aktuální kapacita ani obsazenost azylových zařízení nejsou známy a že se OAMP nepodařilo zjistit informace o případných dalších problémech, kterým čelí osoby, které jsou navraceny do Litvy na základě nařízení Dublin III.

Shodu s prvopisem potvrzuje: Mgr. E. M.

76. Jsou-li všechna tato zjištění nahlížena v jejich souhrnu a je-li zohledněna závažnost zjištění litevského Veřejného ochránce práv nelze dospět k jinému závěru než, že je dána výjimečná situace, kdy žalovaný nemohl bez dalšího spoléhat na zásadu vzájemné důvěry a předpoklad dodržování základních práv. Jestliže jedna z veřejných institucí daného státu připustila, že záruky čl. 4 Listiny základních práv EU nebyly v určitých případech dodržovány, bylo povinností žalovaného ověřit, zda se aktuální situace zlepšila natolik, že již porušení čl. 4 Listiny základních práv EU nehrozí a že je toto zlepšení dostatečně trvalé. Je přitom třeba zdůraznit, že podstatná je faktická situace („*law in action*“), nikoliv pouze formální právní zakotvení určitých záruk („*law in books*“). Převážná část odůvodnění napadeného rozhodnutí věnující se posouzení podmínek čl. 3 odst. 2 druhého pododstavce nařízení Dublin III se však věnuje pouze popisu právní úpravy, aniž by se v kontextu výše uvedených zjištění dostatečně vyjádřila k faktickému stavu materiálních podmínek v azylových střediscích. Prosté vyjádření litevského Červeného kříže, podle kterého se *v roce 2023 podmínky ve střediscích zlepšily na dostatečnou úroveň poté, co se snížil počet ubytovaných žadatelů o mezinárodní ochranu*, nelze považovat s ohledem na vše výše uvedené za dostatečné.
77. Lze dodat, že informace o faktickém stavu materiálních podmínek v litevských azylových zařízeních neposkytuje ani zpráva *Informace o procesních prvcích a právech žadatelů, na něž se vztahuje přemístění dle Dublinského nařízení do Litvy* ze dne 12. 4. 2023. Jedná se o informaci poskytnutou odborem pro migraci litevského Ministerstva vnitra jakožto odpověď na dotazník EUAA a Evropské komise, přičemž její obsah popisuje přijímací podmínky normativním způsobem a nijak nevyvrací výše popsané závažné problémy, které vyvstaly v praxi. Ostatně žalovaný na ni odkazuje na str. 7 napadeného rozhodnutí pouze v souvislosti s konstatováním, že *„jídlo je řešeno centrálně, pokrmy jsou připravovány a podávány v jídelně střediska třikrát denně a ubytovaní mají možnost si připravit další jídlo sami“*.
78. S ohledem na výše uvedené nelze než uzavřít, že neodůvodnil napadené rozhodnutí v rozsahu odpovídajícím skutkovým okolnostem a zjištěním vyplývajícím ze správního spisu a v důsledku opomenutí některých skutečností vyplývajících ze správního spisu (viz výše zejm. body 74 až 76) nedostal své povinnosti zjistit stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Podklady založené ve správním spise totiž neumožňují s dostatečnou určitostí posoudit, zda v případě přemístění žalobce do Litvy hrozí v důsledku přijímacích (materiálních) podmínek pro žadatele o mezinárodní ochranu porušení čl. 4 Listiny základních práv EU, či nikoliv. Žalovaný se tedy opět dopustil pochybení, která mu soud vytkl již v předchozím zrušujícím rozsudku, a proto je nyní napadené rozhodnutí nezákonné (srov. výše bod 62).
79. V dalším řízení proto bude povinností žalovaného tyto nedostatky napravit, zejm. opatřit si dostatečné množství aktuálních zpráv o přijímacích podmínkách v litevských azylových zařízeních, z nichž bude možné učinit jednoznačný závěr, zda v případě přemístění žalobce nehrozí porušení čl. 4 Listiny základních práv EU. Žalovaný se přitom zaměří především na zjištění litevského Veřejného ochránce práv, podle které *„podmínky v Registračním centru pro cizince Kybartai se po určitou dobu rovnaly nelidskému a ponižujícímu zacházení“*, ve spojení s informací, že nevyhovující podmínky byly zjištěny i v jiných azylových centrech (viz výše bod 75), a opatří dostatečné množství aktuálních zpráv, z nichž bude jednoznačně plynout, zda toto riziko již pominulo. Skutečnosti zjištěné z těchto zpráv pak řádně vyhodnotí v rámci odůvodnění rozhodnutí.

Námítka nedostatečného posouzení hrozby porušení zákazu nepřímého navrácení

80. Žalobce dále vyjádřil obavy z navrácení do Ruska v případě přemístění do Litvy, která je ve zprávě Amnesty International kritizována za nedodržování zásady *non-refoulement*.
81. V této souvislosti je třeba nejprve opět připomenout zásadu vzájemné důvěry mezi členskými státy EU (viz výše body 56 a 57). V rámci společného evropského azylového systému je proto třeba předpokládat, že je v každém z členských států dodržen zákaz přímého a nepřímého navrácení, který je výslovně zakotven v čl. 9 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (viz výše zmíněný rozsudek *DG a další*, bod 132). Nicméně, jak už bylo výše vysvětleno, domněnka zásady vzájemné důvěry je vyvratitelná, a může být proto vyvrácena v případě existence systémových nedostatků ve smyslu čl. 3 odst. 2 druhého pododstavce (viz tamtéž, body 133 až 136).
82. K případné hrozbě porušení zákazu (nepřímého) navrácení Soudní dvůr upřesnil, že cíle nařízení Dublin III „brání tomu, aby soud, který přezkoumává rozhodnutí o přemístění, provedl po věcné stránce posouzení rizika navrácení v případě vrácení žadatele. Tento soud musí totiž vycházet z toho, že příslušný azylový orgán příslušného členského státu správně vyhodnotí a určí riziko navrácení v souladu s článkem 19 Listiny a že státní příslušník třetí země bude mít v souladu s požadavky vyplývajícími z článku 47 Listiny k dispozici účinné opravné prostředky k tomu, aby mohl případně napadnout v tomto ohledu rozhodnutí uvedeného orgánu“ (rozsudek *DG a další*, bod 141). Jinými slovy, „čl. 3 odst. 1 a odst. 2 druhý pododstavec nařízení Dublin III ve spojení s článkem 27 tohoto nařízení, jakož i s články 4, 19 a 47 Listiny, musí být vykládán v tom smyslu, že soud dožadujícího členského státu, k němuž byl podán opravný prostředek proti rozhodnutí o přemístění, **nemůže zkoumat**, zda v dožádaném členském státě existuje **riziko porušení zásady nenavrácení**, jemuž by byl žadatel o mezinárodní ochranu vystaven po svém přemístění do tohoto členského státu, nebo v návaznosti na něj, **pokud** tento soud **nekonstatuje existenci systematických nedostatků azylového řízení** a podmínek přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu v dožádaném členském státě. Názorové rozdíly mezi orgány a soudy dožadujícího a dožádaného členského státu na výklad hmotněprávních podmínek mezinárodní ochrany **nepředstavují existenci systematických nedostatků**“ (rozsudek *DG a další*, bod 142 a výrok 2, zdůraznění doplněno). Krom toho, „[s]oud dožadujícího členského státu **nemůže** proto **tomuto** **posledně uvedenému státu** [pozn. soudu: tzn. orgánům vlastního státu příslušným pro rozhodnutí o žádosti o mezinárodní ochranu] **ani nařídit**, aby použil **diskreční ustanovení** v čl. 17 odst. 1 nařízení Dublin III z důvodu, že v dožádaném členském státě **hrozí porušení zásady nenavrácení**“ (rozsudek *DG a další*, bod 150).
83. Na rozdíl od výše uvedené problematiky materiálních přijímacích podmínek soud neshledal, že by žalobcova tvrzení týkající se zásady (nepřímého) nenavrácení vyvolávala potřebu prolomení zásady vzájemné důvěry a podrobnější přezkum dodržování této zásady v praxi. Žalobce totiž netvrdí a ani nedokládá, že by v Litvě existovaly systémové nedostatky *azylového řízení*, které by byly spojeny se závažnými a prokazatelnými důvody pro domněnku, že žalobce bude vystaven skutečnému riziku nelidského nebo ponižujícího zacházení v důsledku porušení zákazu (nepřímého) nenavrácení.
84. V nyní předložené žalobě (stejně jako v žalobě předchozí) žalobce pouze s odkazem na zprávu Amnesty International tvrdí, že dochází k porušování zásady nenavrácení na litevsko-běloruské hranici (tzv. push-backům), tedy že je osobám, které se pokouší tuto hranici nelegálně překročit, odpírán vstup bez individuálního posouzení a procesních záruk.

Žalobce se však v takové situaci nenachází. V důsledku výkonu napadeného rozhodnutí by nebyl vrácen na bělorusko-litevskou hranici, ale na území Litvy. Ze skutkových okolností ani tvrzení žalobce nevyplývá, že by mu hrozilo odepření vstupu na území Litvy, naopak přemístění na území Litvy je standardním důsledkem dublinského řízení.

85. Otázkou vlivu tzv. push-backů na přemístění cizince v rámci dublinského řízení se Soudní dvůr zabýval v rozsudku ze dne 29. 2. 2024, X, C-392/22, z něhož vyplývá, že by přemístění do příslušného členského státu nebylo možné, pokud by byl cizinec v případě přemístění vystaven skutečnému riziku, že bude znovu dopraven k vnější hranici EU a nuceně navrácen (bod 63). Při posouzení této otázky je třeba vycházet ze situace, v níž se cizinec nachází při přemísťování do příslušného členského státu nebo v důsledku tohoto přemístění, nikoliv ze situace, v níž se nacházel v okamžiku, kdy původně vstoupil na území tohoto členského státu (bod 64). Skutečnost, že se žalobce do EU dostal přes bělorusko-litevskou hranici, ve vztahu k níž namítá praxi tzv. push-backů, proto není relevantní.
86. Ve zmíněném rozsudku Soudní dvůr uzavřel, že *„skutečnost, že členský stát příslušný k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu státního příslušníka třetí země praktikuje nucené navrácení (pushback), jakož i zajišťování těchto státních příslušníků, kteří na jeho hranicích usilují o podání této žádosti, na svých hraničních přechodech, sama o sobě nebrání přemístění uvedeného státního příslušníka do tohoto členského státu. Přemístění uvedeného státního příslušníka do uvedeného členského státu je nicméně vyloučeno, pokud existují závažné a prokazatelné důvody pro domněnku, že mu při přemísťování nebo následkem tohoto přemístění hrozí skutečné riziko jeho vystavení takové praxi, a že jej tato praxe na základě okolností, které přísluší posoudit příslušným orgánům a soudu, ke kterému bude případně podáno odvolání proti rozhodnutí o přemístění, může vystavit situaci silné materiální deprivace takové závažnosti, že ji lze postavit na roveň nelidskému či ponižujícímu zacházení zakázanému článkem 4 Listiny.“* (bod 65, zdůraznění doplněno).
87. Jak již soud uvedl výše, ze správního spisu ani tvrzení žalobce neplynou skutečnosti, z nichž by plynulo riziko, že bude žalobce v Litvě vystaven tzv. pushbacku do Běloruska. Takovou skutečností není ani tvrzení, že v době žalobcova dvouměsíčního pobytu ve středisku Kybartai byli tři cizinci, kteří tam byli ubytováni, vráceni do Ruska, neboť není zřejmé, z jakého důvodu se tak stalo (např. mohli využít dobrovolného návratu apod.), nehledě na to, že je prakticky nemožné ověřit, zda je toto žalobcovo tvrzení pravdivé.
88. Ze správního spisu ani tvrzení žalobce rovněž neplyne, že by azylové řízení v Litvě trpělo systémovými nedostatky spočívajícími v porušování zásady *non-refoulement*, a to ani ve vztahu k osobám, které jsou přemísťovány do Litvy v rámci dublinského systému. Za této situace nemůže žalobce žalovanému úspěšně vytýkat, že podrobně nezkoumal, zda Litva dodržuje zásadu *non-refoulement* (srov. judikaturu citovanou výše v bodu 82). Pro úplnost soud podotýká, že jiná situace by nastala, pokud by žalovaný v dalším řízení v rámci shromažďování informací o litevském azylovém systému narazil na informace o systémových nedostatcích při dodržování zásady *non-refoulement*, takovou informaci by „nemohl nevidět“ a byl by povinen s tím spojené riziko porušení čl. 4 Listiny základních práv EU řádně posoudit (srov. body 77 a 78 rozsudku X, v němž Soudní dvůr zdůraznil, že členský stát „případně z vlastního podnětu zohlední relevantní informace týkající se možných systémových nedostatků azylového řízení a podmínek přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu v příslušném členském státě, které nemůže ponechat bez povšimnutí“).

Námítka nedostatečnosti individuálních záruk

Shodu s prvopisem potvrzuje: Mgr. E. M.

89. Vzhledem k námitce, v níž žalobce brojí proti nedostatečnosti individuálních záruk, které si žalovaný vyžádal od litevských orgánů, soud doplňuje, že i touto problematikou se Soudní dvůr zabýval v posledně zmíněném rozsudku X, v němž k riziku porušení čl. 4 Listiny základních práv EU konstatoval, že „[n]ež však členský stát, který má v úmyslu provést přemístění, **dospěje k závěru, že v případě přemístění do příslušného členského státu existuje skutečné riziko nelidského či ponižujícího zacházení, může se pokusit získat individuální záruky, které jsou dostatečné pro vyloučení tohoto rizika (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. února 2017, C. K. a další, C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, body 83 a 84)**“ (bod 80, zdůraznění doplněno).
90. Členský stát tedy musí od „přemístění upustit, existují-li závažné a prokazatelné důvody pro domněnku, že v případě přemístění existuje skutečné riziko takového zacházení; uvedený členský stát se však může pokusit od příslušného členského státu získat individuální záruky, **a pokud jsou tyto záruky poskytnuty a jeví se jako věrohodné a dostatečné pro vyloučení jakéhokoli skutečného rizika nelidského či ponižujícího zacházení, přemístění provede**“ (tamtéž, bod 81).
91. Žalovaný v nynější věci požádal litevské orgány o individuální záruky ve vztahu k žalobci přípisem ze dne 23. 9. 2024, v němž požádal o potvrzení, zda bude mít žalobce možnost v Litvě požádat o mezinárodní ochranu. Litevské orgány odpověděly, že po přemístění do Litvy bude mít žalobce možnost požádat o mezinárodní ochranu a že je jeho žádost bude posouzena v souladu azylovým právem EU a Litvy. Dále dodaly, že v závislosti na výsledku posouzení, bude žalobci buď udělena mezinárodní ochrana nebo bude povinen opustit území členských států EU.
92. S ohledem na obsah odpovědi litevských orgánů má soud za to, že se o individuální záruky ve smyslu citovaného rozsudku X nejedná, neboť se jedná v podstatě pouze o nejobecnější možné sdělení, že budou dodrženy právní předpisy. Tato obecnost odpovědi je dána pravděpodobně obecností žádosti žalovaného, z níž není jasné, z jakých konkrétních důvodů a ve vztahu k jakým problémům se na litevské orgány obrací.
93. Avšak vzhledem ke skutečnosti, že soud výše shledal, že otázka případných systémových nedostatků týkajících se *přijímacích podmínek* nebyla dosud žalovaným dostatečně objasněna, bylo by předčasné hodnotit, zda je v posuzované věci individuálních záruk třeba. Pokud by žalovaný v dalším řízení shledal, že v Litvě existuje riziko systémových nedostatků týkajících se přijímacích podmínek, může se obrátit na litevské orgány s žádostí o individuální záruky. Svou žádost však v takovém případě musí dostatečně určitě zacílit na problematiku aspektů přijímacích podmínek. Bez toho se mu stěží dostane odpovědi, která bude splňovat Soudním dvorem zmíněné podmínky věrohodnosti a dostatečnosti individuálních záruk. Pokud bude naopak po doplnění dokazování v dalším řízení prokázáno, že riziko porušení čl. 4 Listiny základních práv EU z důvodu systémových nedostatků týkajících se přijímacích podmínek nehrozí, nebude třeba individuální záruky vyžadovat. Totéž platí, pokud by v dalším řízení vyšly najevo závažné a prokazatelné důvody pro domněnku, že v Litvě dochází k systémovým nedostatkům *azylového řízení* (zejm. porušování zásady *non-refoulement*).

V. Závěr a rozhodnutí o náhradě nákladů řízení

94. Soud shledal žalobu důvodnou (viz body 53 až 79), proto rozhodnutí žalovaného zrušil (§ 78 odst. 1 s. ř. s.) a vrátil mu věc k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s. ř. s.). V dalším řízení bude žalovaný vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s. ř. s.)

95. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalovaný nebyl v řízení úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalobce v řízení sice úspěšný byl, ale podle obsahu spisu mu žádné náklady řízení nevznikly, proto mu soud náhradu nákladů nepřiznal.

Poučení :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 31. března 2025

Mgr. Věra Pazderová, LL.M., M.A., v. r.
soudkyně